

Cijfers uit de registratie van beroepen in de gezondheidszorg

**CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN
VERLOSKUNDIGEN**

Peiling 1995

J. Harmsen
L. Hingstman

November 1995

NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de
gezondheidszorg)
Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT
Telefoon: 030 - 2319946

Het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) verzamelt en verspreidt kennis en informatie over structuur en functioneren van de gezondheidszorg.

Tot de activiteiten van het NIVEL behoren het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, registratie- en documentatie-activiteiten en het beheren van een (algemeen toegankelijke) bibliotheek.

INHOUD	pag.
1. INLEIDING	5
2. HET AANTAL PRAKTIZERENDE VER- LOSKUNDIGEN	8
3. VESTIGING EN VERTREK	9
4. SAMENSTELLING	11
5. OVERIGE KENMERKEN	14
- Aantal praktijken	14
- Lidmaatschap NOV	15
6. SPREIDING EN DICHTHEID	16
7. PAS AFGESTUDEERDE VERLOSKUNDI- GEN	22
- Aantal	22
- Werkzaamheden	22
- Praktijkzoekenden	24
8. SAMENVATTING	25
9. BEGRIPPEN	26

1. INLEIDING

Het NIVEL (nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) beschikt over een aantal registraties van beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg (huisartsen, verloskundigen, fysiotherapeuten en ergotherapeuten). Het registratieproject van verloskundigen is in 1983 van start gegaan met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV) en het NIVEL.

Het doel van het registratieproject is informatie te verzamelen over menskracht in de verloskunde. In het project zijn op dit moment een tweetal registraties opgenomen, te weten de registratie van 'werkzame verloskundigen' en de registratie van 'nog niet werkzame verloskundigen'.

Registratie van 'werkzame verloskundigen'

Op basis van gegevens uit dit registratiesysteem kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen zijn er in Nederland werkzaam?
- wat is de leeftijdsopbouw van alle praktizerende verloskundigen?
- hoeveel verloskundigen hebben zich gevestigd en hoeveel hebben de praktijk neergelegd?
- op welke wijze vestigt men zich?
- wat is de praktijkvorm waarin verloskundigen werkzaam zijn?
- hoe is de spreiding en dichtheid van de beroepsgroep over Nederland?

Belangrijke gegevensbronnen waaruit het registratieproject Verloskundigen zijn informatie krijgt zijn de Inspectie voor de Gezondheidszorg van het Staats-toezicht op de Volksgezondheid, de Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV) en de opleidingen. Daarnaast worden via schriftelijke en telefonische enquêtes door het NIVEL gegevens verzameld bij de verloskundige zelf. Op basis van deze bronnen is het NIVEL in staat om statistische overzichten te publiceren vanaf 1 januari 1970.

Gezien de opzet van het registratiesysteem van werkzame verloskundigen kunnen in het licht van achteraf nog uitgevoerde correcties en toevoegingen, reeds gepubliceerde cijfers bijgesteld worden. De gegevensbestanden worden dus niet 'bevroren', hetgeen betekent dat er kleine verschillen kunnen optreden met eerder gepubliceerde statistische overzichten.

Registratie van 'nog niet werkzame verloskundigen'

Sinds 1 januari 1986 beschikt het NIVEL eveneens over een registratiesysteem van 'nog niet werkzame verloskundigen'. Onder deze groep verloskundigen wordt verstaan diegenen die de opleiding tot verloskundige hebben voltooid maar (nog) niet werkzaam zijn als verloskundige en daartoe de plannen niet hebben opgegeven. De gegevens worden verkregen via een enquête die jaarlijks op peildatum (1 januari) wordt gehouden onder alle verloskundigen die de opleiding in het daaraan voorafgaande jaar hebben voltooid of in een vorige peiling te kennen hebben

gegevens dat zij (nog) geen vaste werkring hebben gevonden en nog op zoek zijn naar een praktijk.

Met deze gegevens kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen hebben jaarlijks de opleiding voltooid?
- hoeveel van hen zijn werkzaam als verloskundige en in welke functie?
- hoeveel tijd verloopt er tussen beëindiging van de opleiding en begindatum van de werkzaamheden als verloskundige?
- hoeveel verloskundigen zijn op zoek naar een eigen praktijk?
- Welke voorkeuren hebben praktijkzoekende verloskundigen met betrekking tot de praktijkvorm.

Tot slot moet nog worden aangetekend dat waar in de tekst 'waarneemster' wordt gebruikt, hiermee zowel mannelijke als vrouwelijke verloskundigen worden bedoeld.

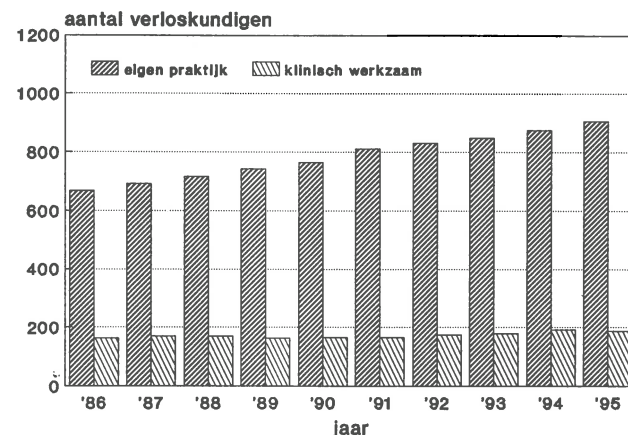
2. HET AANTAL PRAKTIZERENDE VERLOSKUNDIGEN

Op 1 januari 1995 zijn er 1.276 praktizerende verloskundigen. Hiervan zijn er 41, ofwel 3,2%, van het mannelijk geslacht.

De meerderheid van de praktizerende verloskundigen is werkzaam in een eigen praktijk (71%). Circa 15% is klinisch werkzaam en verder zijn 112 (9%) verloskundigen werkzaam als vaste waarneemster. Daarnaast zijn er nog 69 wisselende waarneemsters (5%).

In figuur 1 is het absolute aantal verloskundigen in eigen praktijk en de klinisch werkzame verloskundigen over de afgelopen 10 jaar in beeld gebracht. Hieruit kan worden afgeleid dat ieder jaar een toename heeft plaatsgevonden van het aantal verloskundigen met een eigen praktijk. In de afgelopen 10 jaar is het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen met bijna 36% toegenomen. Het aantal klinisch werkzame verloskundigen is in de afgelopen 10 jaar tamelijk stabiel gebleven (rond de 180).

Figuur 1: Absoluut aantal praktizerende verloskundigen (eigen praktijk en klinisch werkzaam) vanaf 1986

3. VESTIGING EN VERTREK

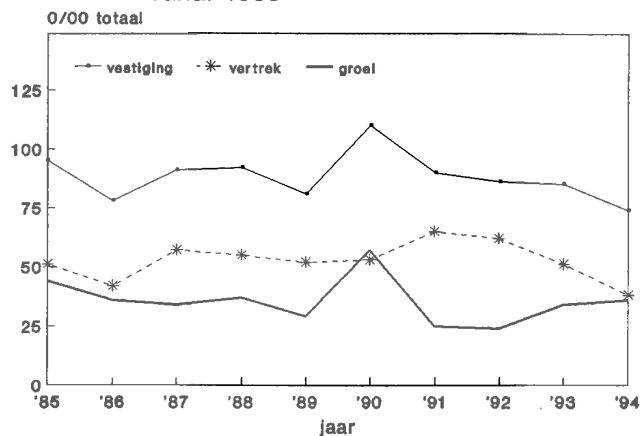
De groei van een beroepsgroep is het resultaat van vestiging en vertrek. Tabel 1 laat zien dat in 1994 in totaal 66 verloskundigen begonnen zijn met een eigen praktijk. Dit aantal is lager dan in 1993 (75). Daarnaast hebben 34 verloskundigen in 1994 de praktijk neergelegd. Dit aantal is ook lager dan in 1993 (45). Per saldo is het aantal verloskundigen met een eigen praktijk in 1994 met 32 gestegen.

Tabel 1: Aantal nieuw gevestigde verloskundigen (eigen praktijk) en het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen dat de praktijk heeft neergelegd vanaf 1985

	praktijk begonnen	praktijk neergelegd	saldo
1985	62	33	+ 29
1986	53	28	+ 25
1987	64	40	+ 24
1988	67	40	+ 27
1989	61	39	+ 22
1990	87	42	+ 45
1991	74	53	+ 21
1992	72	52	+ 20
1993	75	45	+ 30
1994	66	34	+ 32

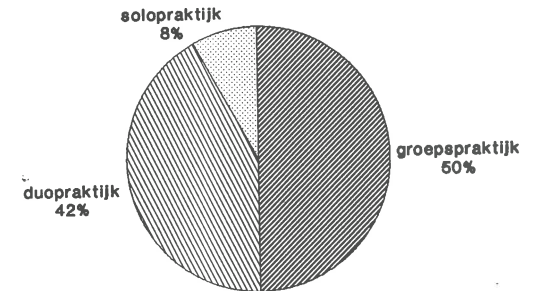
Als de vestigings- en vertrekcijfers over de periode 1985-1994 worden vergeleken, dan kan worden geconstateerd dat sinds 1985 het vertrekcijfer vrijwel ieder jaar is gestegen. Na 1986 is het vestigingscijfer redelijk stabiel gebleven, met als uitschieter het jaar 1990 met 87 nieuw gevestigde verloskundigen.

Figuur 2: Vestiging, vertrek- en groeicijfers van zelfstandig gevestigde verloskundigen vanaf 1985

Het grootste deel van de verloskundigen dat in 1994 met een eigen praktijk is begonnen heeft zich gevestigd in een groepspraktijk (50%). Circa 42% is begonnen in een duopraktijk en 8% is gestart in een solopraktijk (zie figuur 3).

Figuur 3: Praktijkvorm van de verloskundigen die zich in 1994 gevestigd hebben.

Van de 34 verloskundigen die in 1994 hun praktijk hebben neergelegd is het natuurlijk verloop (pensioenering, ziekte, overlijden) de belangrijkste reden (40%).

4. SAMENSTELLING VAN DE BEROEPSGROEP VERLOSKUNDIGEN

De beroepsgroep verloskundigen kenmerkt zich door een vrij jonge leeftijdsopbouw. Het merendeel van de verloskundigen is jonger dan 40 jaar (61%), terwijl iets minder dan 3% ouder is dan 60 jaar (tabel 2).

Tussen de verloskundigen in eigen praktijk en de klinisch werkzame verloskundigen zijn geen grote

verschillen in leeftijdsverdeling. De vaste en wisselende waarneemsters zijn qua leeftijd relatief gezien jonger, respectievelijk 32% en 45% van hen is jonger dan 30 jaar.

Tabel 2: Relatieve leeftijdsverdeling van alle praktizerende verloskundigen naar functie per 1 januari 1995

	Eigen prak- tijk	Klinisch werk- zaam	Vaste waar- neem-	Wis- selend waar- neem- ster	Totaal	
	%	%	%	%	abs	%
< 25 jaar	2,9	1,6	14,3	20,3	59	4,6
25-29	15,0	9,6	17,9	24,6	191	15,0
30-34	24,9	19,7	29,5	21,7	311	24,4
35-39	17,4	22,9	13,4	7,2	221	17,3
40-44	13,2	16,5	8,0	10,1	167	13,1
45-49	11,6	12,8	8,0	5,8	142	11,1
50-54	7,3	10,6	5,4	7,2	97	7,6
55-59	4,3	4,8	1,8	1,4	51	4,0
60-64	2,3	1,6	0,9	1,4	26	2,0
65-69	1,0	-	0,9	-	10	0,8
70 jaar en ouder	0,1	-	-	-	1	0,1
Totaal %	100,0	100,0	100,0	100,0		100,0
abs	907	188	112	69	1276	

Als wordt gekeken naar de praktijkvorm van de zelfstandig gevestigde verloskundigen, dan valt de constante daling op van het percentage verloskundigen werkzaam in een solopraktijk (tabel 3). Dit bedroeg in 1975 nog 87% van de zelfstandig gevestigden. In 1980 was dit aandeel reeds gedaald tot 74% en per 1 januari 1995 bedraagt dit nog slechts 20%. Het aandeel verloskundigen werkzaam in een groeps-

praktijk is derhalve sterk gestegen, van 7% in 1985 tot meer dan 47% in 1995. Het percentage verloskundigen in een duopraktijk neemt sinds 1989 ieder jaar iets af tot 32% in 1993 en blijft daarna stabiel.

Tabel 3: Absolute en relatieve verdeling van het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen (in eigen praktijk) naar praktijkvorm vanaf 1970, per 1 januari

	werkzaam in solo- praktijk		werkzaam in duo- praktijk		werkzaam in groeps- praktijk		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
	1980	588	91,0	45	7,0	13	2,0	646
1975	532	86,8	60	9,8	21	3,4	613	100,0
1980	409	74,2	112	20,3	30	5,4	551	100,0
1985	360	56,3	234	36,6	45	7,0	639	100,0
1986	339	50,7	242	36,2	87	13,0	668	100,0
1987	328	47,3	262	37,8	103	14,9	693	100,0
1988	308	43,0	262	36,5	147	20,5	717	100,0
1989	289	38,8	300	40,3	155	20,8	744	100,0
1990	287	37,5	288	37,6	191	24,9	766	100,0
1991	271	33,4	290	35,8	250	30,8	811	100,0
1992	248	29,8	295	35,5	289	34,7	832	100,0
1993	227	26,7	271	31,9	351	41,3	849	100,0
1994	212	24,2	279	31,9	384	43,9	875	100,0
1995	186	20,5	294	32,4	427	47,1	907	100,0

Uitsplitsing naar functie en plaats van opleiding laat zien dat van de werkzame verloskundigen per 1 januari 1995 die hun opleiding gevolgd hebben in Rotterdam, relatief gezien een groter deel in eigen praktijk werkzaam is (76%), dan van beide andere opleidingsinstituten (tabel 4). Van de groep verloskundigen die in het buitenland zijn opgeleid en op 1 januari 1995 werkzaam waren, is 54% werkzaam in

eigen praktijk en 18% is klinisch werkzaam. Meer dan 28% is als vaste of wisselende waarneemster aan de slag.

Tabel 4: Aantal praktizerende verloskundigen naar functie en plaats van opleiding per 1 januari 1995

Opleidings- plaats	Eigen praktijk		Klinisch werk- zaam		Vaste waar- neem- ster		Wis- selend waar- neem- ster		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Amsterdam	278	69,0	67	16,6	32	7,9	26	6,5	403	100,0
Rotterdam	296	75,9	46	11,8	28	7,2	20	5,1	390	100,0
Heerlen/ Kerkrade	276	73,2	56	14,9	29	7,7	16	4,2	377	100,0
Buitenland*	57	53,8	19	17,9	23	21,7	7	6,6	106	100,0
Totaal	907	71,1	188	14,7	112	8,8	69	5,4	1276	100,0

* Gelijkstelling.

5. OVERIGE KENMERKEN

Aantal praktijken

Per 1 januari 1995 zijn er in Nederland 469 verloskundigenpraktijken (tabel 5). Vergeleken met 1 januari 1994 is het aantal praktijken met drie afgenomen. Voor een deel is dit het gevolg van het feit dat een aantal solopraktijken is omgezet in een duo- of groepspraktijk. Per 1 januari 1995 zijn er 27 solopraktijken minder dan in 1994. Het grootste deel (40%) van de verloskundigenpraktijken is nog steeds een solopraktijk, maar dit percentage neemt ieder

jaar iets af. Tien jaar geleden was het aandeel solo-praktijken in Nederland nog 70%. Het absolute en relatieve aantal duopraktijken is de laatste jaren redelijk stabiel gebleven. Opvallend is de grote groei bij de groepspraktijken. Op 1 januari 1995 telt Nederland 136 groepspraktijken. Dit betekent in zes jaar tijd meer dan een verdubbeling.

Tabel 5: Aantal verloskundige praktijken naar praktijkvorm vanaf 1980

	solopraktijk		duopraktijk		groeps- praktijk		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1980	409	86,1	56	11,8	10	2,1	475	100,0
1985	360	73,3	117	23,8	14	2,9	491	100,0
1986	339	69,5	121	24,8	28	5,7	488	100,0
1987	328	66,8	131	26,7	32	6,5	491	100,0
1988	308	63,5	131	27,0	46	9,5	485	100,0
1989	289	59,2	150	30,7	49	10,0	488	100,0
1990	287	58,3	144	29,3	61	12,4	492	100,0
1991	272	54,8	145	29,2	79	15,9	496	100,0
1992	251	51,3	148	30,3	90	18,4	489	100,0
1993	229	48,2	136	28,6	110	23,2	475	100,0
1994	213	45,1	140	29,7	119	25,2	472	100,0
1995	186	39,7	147	31,3	136	29,0	469	100,0

Lidmaatschap NOV

Het aantal werkzame verloskundigen dat lid is van de NOV bedraagt 1.136. Dat is 89% van alle praktizerende verloskundigen. Vooral onder de verloskundigen in eigen praktijk zitten veel NOV-leden; 95% van hen is lid. Van de klinisch werkzame verloskundigen is bijna 65% lid en van de vaste en wisselende waarneemsters is 84% lid van de NOV.

6. SPREIDING EN DICHTHEID

In vergelijking tot andere provincies zijn in Limburg veel (33%) verloskundigen klinisch werkzaam. Ook Friesland en Noord-Holland (beide 22%) scoren redelijk hoog. Daarentegen zijn Zeeland, Flevoland en Overijssel de provincies waar geen enkele verloskundige klinisch werkzaam is. Wordt gekeken naar het aantal vaste waarnemers, dan zijn Zeeland (geen) en Drenthe de provincies met relatief gezien het geringste aantal (4%). Gelderland (15%) en Overijssel (12%) zijn de provincies met relatief gezien het meeste aantal vaste waarnemers.

Tabel 6: Aantal praktizerende verloskundigen naar provincie en functie per 1 januari 1995

	eigen praktijk		klinisch werkzaam		vaste waarnemer		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Groningen	23	74,2	5	16,1	3	9,7	31	100,0
Friesland	18	66,7	6	22,2	3	11,1	27	100,0
Drenthe	24	92,3	1	3,8	1	3,8	26	100,0
Overijssel	58	87,9	-	-	8	12,1	66	100,0
Flevoland	24	92,3	-	-	2	7,7	26	100,0
Gelderland	115	77,2	11	7,4	23	15,4	149	100,0
Utrecht	73	74,5	20	20,4	5	5,1	98	100,0
N-Holland	172	69,1	54	21,7	23	9,2	249	100,0
Z-Holland	187	77,9	29	12,1	24	10,0	240	100,0
Zeeland	10	100,0	-	-	-	-	10	100,0
N-Brabant	142	76,3	29	15,6	15	8,1	186	100,0
Limburg	61	61,6	33	33,3	5	5,1	99	100,0
Nederland	907	75,1	188	15,6	112	9,3	1207	100,0

* De 69 wisselende waarnemers kunnen niet bij een provincie ondergebracht worden.

Uitgesplitst naar praktijkvorm blijkt dat de provincie Zeeland, waar overigens slechts tien zelfstandige verloskundigen werkzaam zijn, de provincie is met relatief het grootste aantal (90%) verloskundigen in een groepspraktijk. Ook Utrecht (72%) en Noord-Holland (61%) scoren hoog.

Verhoudingsgewijs zijn Groningen (48%) en Friesland (44%) de provincies waarin de meeste verloskundigen in een solopraktijk werken. De provincie Utrecht scoort het laagst (8,2%).

Tabel 7: Aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen in eigen praktijk naar provincie en praktijkvorm per 1 januari 1995

	solo praktijk		duo-praktijk		groepspraktijk		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Groningen	11	47,8	6	26,1	6	26,1	23	100,0
Friesland	8	44,4	4	22,2	6	33,3	18	100,0
Drenthe	10	41,7	4	16,7	10	41,7	24	100,0
Overijssel	18	31,0	18	31,0	22	37,9	58	100,0
Flevoland	10	42,0	8	33,3	6	25,0	24	100,0
Gelderland	28	24,3	36	31,3	51	44,3	115	100,0
Utrecht	6	8,2	14	19,2	53	72,6	73	100,0
N-Holland	16	9,3	50	29,1	106	61,6	172	100,0
Z-Holland	39	20,9	66	35,3	82	43,9	187	100,0
Zeeland	1	10,0	-	-	9	90,0	10	100,0
N-Brabant	24	16,9	64	45,1	54	38,0	142	100,0
Limburg	24	39,3	24	39,3	13	21,3	61	100,0
Nederland	192	21,2	290	32,0	425	46,9	907	100,0

Op 1 januari 1995 bedraagt het gemiddeld aantal inwoners per zelfstandig gevestigde verloskundige 17.014. Dit aantal ligt lager dan in voorgaande jaren en de verloskundigendichtheid in Nederland is daarmee opnieuw toegenomen (in 1994: 1 op 17.553).

Dit betekent dat de groei van het aantal verloskundigen sneller is gestegen dan de bevolkingsroei. Bij een meer exacte operationalisatie van het begrip verloskundigendichtheid kan het aantal verloskundigen in een eigen praktijk gerelateerd worden aan het aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar. Hantering van deze methode levert op 1 januari 1995 een verloskundigendichtheid op van één verloskundige per 3.230 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (tabel 8). Bij de vorige peiling bedroeg deze dichtheid 3.327.

Tabel 8: Verhouding tussen het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15-39 jaar) en het aantal verloskundigen in een eigen praktijk, per provincie per 1 januari 1995

Provincie	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd	aantal verloskundigen in eigen praktijk	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd per verloskundige
Groningen	109.155	23	4.746
Friesland	109.874	18	6.104
Drenthe	79.890	24	3.329
Overijssel	195.830	58	3.376
Flevoland	53.215	24	2.217
Gelderland	352.286	115	3.063
Utrecht	215.710	73	2.955
Noord-Holland	481.370	172	2.799
Zuid-Holland	631.880	187	3.379
Zeeland	63.269	10	6.327
Noord-Brabant	430.579	142	3.032
Limburg	206.185	61	3.380
Nederland	2.929.243 ¹	907	3.230

¹ Voorlopig cijfer.

De verloskundigen zijn niet gelijk over Nederland verdeeld. De verloskundigendichtheid is het hoogst in Flevoland en Noord-Holland. Zeeland en Friesland kennen veruit de laagste verloskundigendichtheid.

Binnen niet stedelijke gemeenten is het door de geringe bevolkingsdichtheid en de oudere leeftijdsopbouw van de bevolking, voor een verloskundige moeilijk een rendabele praktijk op te bouwen. Dit uit zich binnen deze niet stedelijke gemeenten in een zeer geringe verloskundigendichtheid; één verloskundige per 5.454 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (tabel 9 volgende pagina). In deze gemeenten wordt dan ook een groot deel van de bevallingen door huisartsen geleid. Ook in zeer sterk stedelijke gemeenten (grote steden) ligt, zij het in mindere mate, de verloskundigendichtheid (3.462) onder het landelijk gemiddelde van 3.230 vrouwen in vruchtbare leeftijd per verloskundige (in deze steden zijn echter relatief meer verloskundigen klinisch werkzaam). De hoogste verloskundigendichtheid komt voor in de matig stedelijke gemeenten van ons land, dat wil zeggen gemiddeld één verloskundige per 2.609 vrouwen in de leeftijd van 15-39 jaar.

Tabel 9: Verhouding tussen het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15-39 jaar) en het aantal verloskundigen in een eigen praktijk, naar omgevingsadressendichtheid, per 1 januari 1995

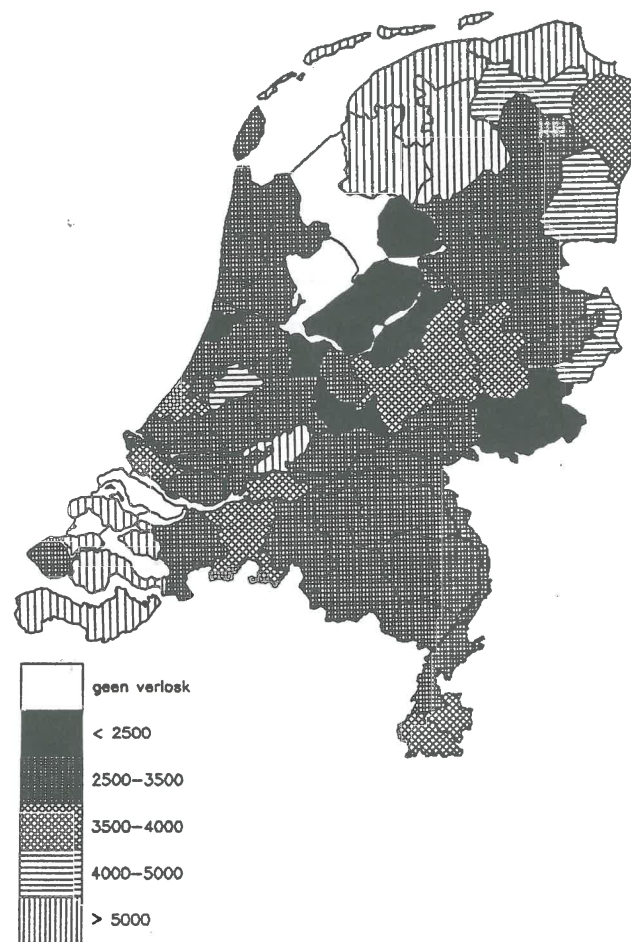
Omgevings-adressen-dichtheid ¹	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd	aantal verloskundigen in eigen praktijk	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd per verloskundige
Niet stedelijke gemeenten	490.825	90	5.454
Weinig stedelijke gemeenten	588.275	190	3.096
Matig stedelijke gemeenten	613.059	235	2.609
Sterk stedelijke gemeenten	627.732	216	2.906
Zeer sterk stedelijke gemeenten	609.352	176	3.462
Nederland	2.929.243 ²	907	3.230

¹ Zie voor nadere toelichting het onderdeel 'Begrippen' op pagina 26.

² Voorlopig cijfer.

Figuur 4 illustreert nog eens de variatie in verloskundigendichtheid in Nederland, nu per WGR-subregio (regio-indeling in het kader van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen). Hierbij dient opgemerkt te worden dat geen rekening gehouden is met de werkgebieden van de verloskundigen. Uitgangspunt is het praktijkadres van de verloskundige.

Figuur 4: Verloskundigendichtheid (aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar per zelfstandig gevestigde verloskundige) per Wet Gemeenschappelijk Regelingen-subregio per 1 januari 1995

7. PAS AFGESTUDEERDE VERLOSKUNDIGEN

Aantal

In 1994 voltooiden 68 verloskundigen hun opleiding. Dit aantal ligt hoger dan in de afgelopen jaren. Het aantal verloskundigen dat een gelijkstelling heeft gekregen is in 1994 ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar en bedraagt 29.

Tabel 10: Verdeling van de afgestudeerden naar jaar van voltooiing van de opleiding (of gelijkstelling) en plaats van opleiding vanaf 1985

Plaats van opleiding	'85	'86	'87	'88	'89	'90	'91	'92	'93	'94
Amsterdam	23	18	14	21	18	25	20	21	20	27
Rotterdam	15	17	14	23	24	28	19	17	18	21
Heerlen/Kerkrade	23	15	20	17	23	18	14	24	21	20
Sub-totaal	61	50	48	61	65	71	53	62	59	68
Buitenland ¹	5	12	16	10	11	24	28	20	31	29
Totaal	66	62	64	71	76	95	81	82	90	97

¹ Gelijkstelling.

Werkzaamheden

De meerderheid van alle verloskundigen die sinds 1985 zijn afgestudeerd is op 1 januari 1995 werkzaam als verloskundige (tabel 11). Het grootste deel hiervan (56%) is werkzaam in een eigen praktijk. Circa 14% van alle afgestudeerden in de periode 1984-1994 is nog niet aan de slag als verloskundige en 11% is om uiteenlopende redenen (voorlopig) met de werkzaamheden gestopt.

Als vervolgens wordt gekeken naar het jaar van afstuderen, dan blijkt bijvoorbeeld dat van degenen die in 1990 zijn afgestudeerd meer dan 70% op 1 januari 1995 reeds een eigen praktijk heeft. In verhouding tot andere beroepsgroepen (bijvoorbeeld huisartsen) is dit hoog. Daarnaast is 10% van deze jaargroep op 1 januari 1995 nog niet aan de slag.

Van degenen die in 1994 zijn afgestudeerd of gelijkgesteld heeft bijna 27% op 1 januari 1995 een eigen praktijk en meer dan 47% is als vaste of wisselende waarnemster werkzaam.

Tabel 11: Werkzaamheden van verloskundigen afgestudeerd (of gelijkstelling) vanaf 1985, in percentages per 1 januari 1995

Afstudeer-jaar	eigen praktijk	klinisch werkzaam	vaste waarnemster	nog niet werkzaam ¹	niet meer werkzaam	totaal	
						abs	%
1985	56,1	10,6	4,5	3,0	25,8	66	100,0
1986	61,3	6,5	6,5	8,1	17,7	62	100,0
1987	62,5	4,7	7,8	3,1	21,9	64	100,0
1988	59,2	22,5	2,8	1,4	14,1	71	100,0
1989	64,5	13,2	1,3	6,6	14,5	76	100,0
1990	70,5	5,3	-	14,7	9,5	95	100,0
1991	60,5	13,6	8,6	12,3	4,9	81	100,0
1992	63,4	3,7	12,2	11,0	9,8	82	100,0
1993	43,3	8,9	21,1	25,6	1,1	90	100,0
1994	26,8	1,0	22,7	49,5	-	97	100,0
Totaal	55,2	8,5	9,2	14,9	12,2	784	100,0

¹ Tot deze groep worden ook de wisselende waarnemers gerekend.

Praktijkzoekenden

Aan alle (119) verloskundigen (afgestudeerd vanaf 1985) die op 1 januari 1995 niet werkzaam waren, is gevraagd of men nog op zoek is naar een praktijk. Van deze groep waren er 41 actief aan het zoeken en 22 verloskundigen gaven te kennen dat men plannen heeft om over niet al te lange tijd op zoek te gaan naar een vaste betrekking (tabel 12). Het merendeel van de praktijkzoekende verloskundigen komt uit de opleidingsjaren 1993 en 1994.

Tabel 12: Aantal verloskundigen onder de afgestudeerden vanaf 1985 die op 1 januari 1995 nooit werkzaam zijn geweest als verloskundige

	actief op zoek		plannen om te zoeken		niet meer op zoek		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1985	-	-	-	-	2	100,0	2	100,0
1986	-	-	-	-	5	100,0	5	100,0
1987	-	-	-	-	2	100,0	2	100,0
1988	-	-	-	-	1	100,0	1	100,0
1989	-	-	-	-	5	100,0	5	100,0
1990	2	14,3	3	21,4	9	64,3	14	100,0
1991	1	10,0	-	-	9	90,0	10	100,0
1992	1	11,1	2	22,2	6	66,7	9	100,0
1993	8	34,8	6	26,1	9	39,1	23	100,0
1994	29	60,4	11	22,9	8	16,7	48	100,0
Totaal	41	34,5	22	18,5	56 ¹	47,1	119	100,0

¹ Waarvan vijf als waarnemer werkzaam.

Verreweg het grootste deel van de verloskundigen die op 1 januari 1995 op zoek zijn naar vast werk, zijn op die datum werkzaam in wisselende waar-

neming (58%). Het merendeel van deze groep (54%) ambieert een eigen praktijk. Circa 8% is op zoek naar een vast waarnemersschap. Van degenen die op zoek zijn naar een eigen praktijk geeft 32% de voorkeur aan het werken in een groepspraktijk.

8. SAMENVATTING

Ter afsluiting de voornaamste bevindingen uit de peiling van 1 januari 1995:

- Op 1 januari 1995 zijn er 1.276 werkzame verloskundigen in Nederland (inclusief wisselende waarnemers).
- De meerderheid van de verloskundigen is werkzaam in een eigen praktijk (71%); 15% is klinisch werkzaam.
- In 1994 hebben zich 66 verloskundigen gevestigd (in eigen praktijk) en hebben 34 verloskundigen de praktijk neergelegd. Dit betekent dus een toename van het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen in 1994 met 32.
- Van diegenen die zich in 1994 vestigden is 50% begonnen in een groepspraktijk.
- Verloskundigen zijn gemiddeld vrij jong: ruim 60% is jonger dan 40 jaar; nog geen 3% is ouder dan 60 jaar.
- Van de 1.276 werkzame verloskundigen zijn er slechts 41 van het mannelijk geslacht. Dit percentage (3,2%) is de laatste jaren nauwelijks veranderd.
- Van de verloskundigen met een eigen praktijk werkt 20% solo; 32% werkt in een duopraktijk en

47% in een groepspraktijk. De trend om in een groepspraktijk werkzaam te zijn heeft zich in 1994 doorgezet. Het percentage verloskundigen dat in een solopraktijk werkt neemt steeds verder af.

- Per 1 januari 1995 zijn er in Nederland 469 verloskundigenpraktijken. Dit aantal is de laatste jaren tamelijk stabiel gebleven. Het aandeel solopraktijken is de afgelopen 5 jaren teruggelopen van 58% in 1990 tot 40% in 1995. Daarentegen valt een sterke stijging van het aantal groepspraktijken op van 12% in 1990 tot 29% in 1995.
- Per 1 januari 1995 bedraagt het aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar per verloskundige in eigen praktijk 3.230.
- De verloskundigendichtheid is het laagst in de platelandsgebieden. De provincies met de laagste verloskundigendichtheid zijn Zeeland en Friesland.
- In 1994 hebben 68 verloskundigen hun opleiding voltooid en hebben 29 verloskundigen een gelijkstelling gekregen.
- Van de in 1994 afgestudeerden is maar liefst 50% per 1 januari 1995 reeds werkzaam als verloskundige; 27% is werkzaam in een eigen praktijk.

9. BEGRIPPEN

Verloskundige - Medicus die op grond van de wet of regelgeving de bevoegdheid is verleend, de verloskunde als verloskundige uit te oefenen.

Gelijkstelling - Bevoegdheid, verleend aan een in het buitenland opgeleide verloskundige, om in Nederland de verloskunde uit te oefenen.

Zelfstandig gevestigd (eigen praktijk) - Verloskundige die een overeenkomst heeft met het ziekenfonds en alleen of in een maatschap een praktijk uitoefent.

Klinisch werkzaam - In dienstverband van een ziekenhuis.

Vaste waarneemster - Een verloskundige - die al dan niet in loondienst - voor onbepaalde tijd bij (een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n) werkt.

Wisselende waarneemster - Een verloskundige die voor een bepaalde tijd werkzaam is bij (een) zelfstandig gevestigde verloskundige(n), dat wil zeggen freelance of via waarneembureau.

Solopraktijk - De praktijk van één zelfstandig gevestigde verloskundige (eventueel met een vaste waarnemer).

Duopraktijk - De praktijk van twee geassocieerde zelfstandig gevestigde verloskundigen (eventueel met een vaste waarnemer).

Groepspraktijk - De praktijk van drie of meer geassocieerde zelfstandig gevestigde verloskundigen (eventueel met een vaste waarnemer).

Nieuwe vestiging - Vestiging van een verloskundige door de vestiging van een nieuwe verloskundige praktijk.

Overname - Vestiging van een verloskundige door voortzetting van een bestaande verloskundige praktijk.

Associatie - Vestiging van een verloskundige door het aangaan van een maatschap met één of meer reeds gevestigde verloskundige(n) of door voortzetting van een bestaande praktijk door twee of meer

nieuw gevestigde verloskundigen in de vorm van een maatschap.

Omgevingsadressendichtheid - Typologie van gemeenten waarin de mate van stedelijkheid is weergegeven. Deze maatstaf is gedefinieerd als de gemiddelde adressendichtheid binnen een cirkel met een straal van 1 km. Met de maatstaf wordt beoogd de mate van concentratie van menselijke activiteiten weer te geven. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is gedefinieerd als het gemiddelde van de omgevingsadressendichtheden van alle afzonderlijke adressen binnen de gemeente. Hierbij worden de volgende vijf categorieën onderscheiden (CBS, 1992, Een nieuwe maatstaf voor stedelijkheid: de omgevingsadressendichtheid, in: Maandstatistiek van de bevolking, juli 1992):

Niet stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadresendichtheid van minder dan 500 adressen per km²;

Weinig stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1.000 adressen per km²;

Matig stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 1.000 tot 1.500 adressen per km²;

Sterk stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 1.500 tot 2.500 adressen per km²;

Zeer sterk stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 2.500 adressen of meer per km².